

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Begoña Gabilondo Etxaniz

*Azkoitia,
Gipuzkoa
(1921-2017)*

Aurkibidea

Biografia

Azkoitin jaioa, plazan.
Gurasoak Martirietakoak
zituen. Bost senide ziren.
Eskola publikoetan ibili zen.
Aita batzokiko
arduradunetako bat zen, eta
gerra hasi zenean, ihesi joan
zen. Nazionalak sartu
zirenean, ama-alabak herritik
bota zituzten, beste hainbat
famieliarekin batera.
Maltzagako frontera eraman
zituzten, eta hantxe utzi.
Bilbon egon ziren bolada
batean. Frantziara joan ziren,
Pilton itsasontzi ingelesean.
Azkoitira bueltatu zirenean,
hasiera gogorra izan zen.
Josteko tailerra jarri zuen
etxean. Joxe Azkue
azpeitiarrarekin ezkondu zen,
eta sei seme-alaba izan
zituzten.

Zintak

AZK-045

- **Proiektua:** Azkoitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2010-02-16
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Alpargatagintza

- **Erref:** AZK-045/004
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:01:29. **Bukatu:** 00:04:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Jende ia dena langilea zen. Hiru fabrika inportante zeuden, ehungintzakoak, baina denak itxi ziren. Ia herriko andre gehienek egiten zituzten alpargatak etxean. Zoruak nola josten zituzten, kalean. Txorta zer den. Emakumeen eta gizonen lanak alpargatagintzan.

2. Txapel fabrika

- **Erref:** AZK-045/005
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:04:23. **Bukatu:** 00:05:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

<p>Txapel fabrika ere inportantea zen. Eskolatik joan ziren ikustera. Txapelak molde batean jarrita egiten zituzten. Zinta jartzen zieten. Gizonak eta emakumeak zebiltzan han lanean.</p>

Transkripzioa

-Eta txapel fabrian bat´e...

-Txapel fabrika´re bazeon. Txapel fabrika zeon oin Hurtado de Mendoza zana. Inportantie zan. Ta han eitten zebe -gu eskolatik jun giñen ikustea ta badakit nola eitten zebe hasieran- hasieran itten zebe han´e algodoie bezela zan. Eta gero ipintzen zebe molde baten eta han eitten zebe, nik ez dakit nola eitten zebe, telie bezela, tela bat bezela, borobille. Ta gero [makil] baten formie ematen ziyoben, formie, txapelai. Gero eukitzen du / eukitzeu/ ba hola barrena sartzeko? hure eitten zebe. Ta gero beste batzuk eitten zebe hari zinta bat ipini. Ta gero batzuk narrue ta bestik ez. Txapel fabrikie. Bai.

-Ta hor gizonak...?

-Gizonak eta emakumik, danak.

3. Anaia harakin

- **Erref:** AZK-045/008
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:06:31. **Bukatu:** 00:07:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Lau neska eta mutil bat ziren. Anaia harakin bati laguntzen ibiltzen zen Azkoitian; gero Donostian jarri zuen harategia. Iñaki Gabilondo kazetaria eta Angel Gabilondo politikaria haren semeak dira.

4. Aita, Extremaduran ikasia

- **Erref:** AZK-045/011
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:09:21. **Bukatu:** 00:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Martitteko apaizak ikastetxe batera bidali zuen aita. Azkoititik joan zen Extremadurara, ezkondu artean egon zen han. Oso gizon jantzia zen. Horregatik, elkarteetan presidente lanetan jartzen zuten.

5. Eskolan, eraztuna

- **Erref:** AZK-045/012
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:10:00. **Bukatu:** 00:11:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskola nazionalera joaten ziren gehienak. Azpeitian denetik zuten, baina Azkoitian ez zegoen aukera handirik. La Salleko fraideak etorri ziren gero. Neskak eta mutilak aparte eskolan. Eta dena erdaraz: eraztuna zuten, euskaraz egiten zuenari emateko; harekin geratzen zena, zigortuta. Hala ikasi zuten erdaraz.</p>

Transkripzioa

- Guri "regla de tres" ta danak erakusten zizkun, pentsau, denbora hartan, gure aittek. Bai, holaxe.
- Ta zu eskolara nora jua ziñan?
- Hantxe, eskola bat zegon Axkoitiyen. Oso parregarri zan kontu hortan. Zan eskola nazionala eta gero beste bat mojana zan, baiñe ez holako... Eskola nazional... hara gehienak juten zien, gehienak. Ta gero bai, gero ipini zittuen. Ordun ba emen zan lehen moja frantses batzuek hor zeudenak, baiño herriyek ez ziyoben nunbait bat'e lagundu, ta... eskola aldetik ez zan behien'e behin'e izen ondo. Azpeitiye hurrien eon arren, beti mojak eta danak zeuzkeben han eskolak, baiño hor ez.
- Ta hor nazionaletan...?
- Nazionaletan danak, neska ta mutil, neska ta mutil, danak. Geo ein zittuen... ein zebe kolegiyo bat eta etorri zin marianistek. Marianistek uste det, hola, kuellodun haiek ze izeten die /izeteie/?
- La Salle?
- La Sallen etorri zien ta haiek [...].
- Eta zuek gelan neskak eta mutilak elkarrekin?
- Ez, ez, ez, mutillek zauden eskola bat eta gu bestie.
- Eta maistrak zer ziran bertakuak, ala...?
- Bai, gehienin euskaldunek, gehienin euskadunek, bai.
- Eta eukeraz ikasten zenuten?
- Bai, bai. Ez, ez, ez! eskolan dana erderaz.

- Dana erderaz?
- Ta, gaiñea, eukitzen gendun eskolan anillo bat, e? anillo bat. Eta ikusten gendunin euskeraz hitz eitten zuna, hari eman, eta harek beste bat ikusten bazun, hari eman ta azkena zein geratzen zan, kastigada geratzen zan eskolan.

6. Juana karta egilea

- **Erref:** AZK-045/014
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:11:51. **Bukatu:** 00:12:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Inork ez zekienean idazten, Juana karta egilearengana joaten zirela dauka entzunda. Neskamearekin bizi zen. Herrira iristen ziren eskutitzak hari ematen zizkioten denak.

7. Doña Rufina

- **Erref:** AZK-045/016
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:13:19. **Bukatu:** 00:16:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Eskolako maistrak, doña Rufinak, egundoko pazientzia zuen; jo ere egiten zituen, baina asko ikasi zuten. Herrian botazioa egin zen behin, eta Mateo Mujika joan zen. "Estatuto sío no" zen bozkatu beharrekoa. "Mateo Mujika es un cabrón" agertu zen boto-paperen artean, eta doña Rufinak desagerrarazi egin zuen papera, karlistak gaizki uzten zituelako horrek. Aizarnakoa zen doña Rufina, eta karlista zen. Gogorra zen, zorrotza, baina irakasle ona.</p>

8. Soineko barrena askatu

- **Erref:** AZK-045/017
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:16:00. **Bukatu:** 00:17:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Dotrinara joaten ziren, eta egun batean soinekoko barrena askatu zioten, oso motza zela esanez.

9. Errepublika garaian, dotrina

- **Erref:** AZK-045/018
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:17:01. **Bukatu:** 00:17:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Elizan eta eskolan ikasten zuten dotrina hasieran. Errepublika garaian, elizako sakristian bakarrik. Ama Birjinaren irudia eta Kristoa kendu egin zituzten eskolatik.

10. Errepublika ondoren, gerra

- **Erref:** AZK-045/021
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:19:21. **Bukatu:** 00:21:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Errepublika garaian, umeak ziren. Gorri-hori-morea jarri zuten han-hemen, eta ikurrinak ere bai. Batzokiak ere orduan jarri ziren. Nazionalak erraz hurreratu ziren, eta Elgoibar inguruan geratu zen frontea. Hildako abertzaleen alde mezarik egiten ez zuten uzten.

11. Herritik bota zituzten

- **Erref:** AZK-045/022
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:21:27. **Bukatu:** 00:22:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Etxera karlistetako mutil bat joan zitzaien, aita etxean ager zedila esanez, bestela herritik botako zituztela eta. Maltzagara eraman zituzten hainbat familia, autobusez, eta frontean utzi zituzten. Airera tiroak bota zituzten, beldurtzeko. Oinez joan ziren Eibarrera, euri zaparradetan. Oso ondo hartu zituzten han.

12. Bilbotik Santanderrera

- **Erref:** AZK-045/023
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:22:50. **Bukatu:** 00:24:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Aita Bilbon zegoen, apaiz baten etxean, eta apaizak etxe bat ipini zien. Ez zuten denbora asko egin Bilbon, baina josten ikasten ibili zen. Beste bi ahizpak erizainei laguntzen ibili ziren, ospitalean. Bilbotik Santanderrera joan ziren, eta han lurrean egin zuten lo bi egunez, etxe huts batean.

13. Barkuan Frantziara

- **Erref:** AZK-045/024
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:24:27. **Bukatu:** 00:26:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

<p>Barkuan Frantziara joan ziren, Pilton barku ingelesean. Larritasuna pasatu zuten, Francoren barku bat gerturatu zitzaientean. Kargaontzi handia zen. Iritsi zirenean, ongietorria egin zieten. "Rouan"era eraman zituzten, eta kartzela izandako toki batean egon ziren lau familia. Oso ondo egon ziren. Amak-eta egiten zuten sukaldean. Zerbait eroatera joan, eta ez zieten kobratzen. Herrian festa egin zuten errefuxiatuen alde.</p>

Transkripzioa

Ta hantxe Santanderren. Ta geo jun giñen Santanderren barkua hartu eta ya Frantzire. Ez geñikiun noa guzen. Izena zuen barkuek Pilton eta zan barko inglesa. Harrapatzen zittuenien, nazionalak, harrapatzen zittuenien itsasuen republikanuek, hartu ta kartzelaa ekartzen zittuen. Ta han guri hasi zikun barkuen buelta-buelta-bueltan banderikin ta gu danak negarrez ta... Baiño zan barko inglesa ta banderie ataa zun belaxe ta ya esta, [...] ez zion utzi. Gero aillau giñenien Frantzire, ba, mille pertsona baiño gehixo, barko haundi bet zan, kargante karga, ta aillau giñenien, zea, nola zan haure? Saint-Nazaire eskribitzen genun, zea, Frantzin. Erten ziuen, hango ohitturie, hamen hilandera jantzitze ertetzen debe ba zeak, hola, aureskue dantzan eitten? hala erden ziguen. Ta geo grupuk apartau giñuzen ta suertie noako tokatzen zitzetzun: batzuk toki batea, bestik beste herrire ta bestiek beste herrire. Ta gu jun giñen Rouan izena zikona, [...] onduen, ta hara eman giñuzten. Geo trenin jun giñen ta sartu giñen etxe baten. Ta zan kartzelien pusketa bat bezela, baiño oso ondo ipinitte. Eta gu giñen lau famili eo, Bizkaikuek eta... oso-oso ondo. Nahi baiño´re hobeto eon giñen, ez dao siñisteik. Danak koziñatzen zebeak, zuri-zuri jantzitze ta. Gure amak-eta esan ziyoben beak kozinatzie nahixo zebela generukin ta, hala, dana ekartzen zebeak, dana, ta... eon giñen oso ondo. Juten baziñen zeoze arreglo bat eittea -zapatak arreglatzea, akordatzen naiz- ta ez zebeak kobratzen. Ta gero herriyen, gaiñea, festie in zebeak “por los refugiados”, egundoko festie. Ta famili bat baneuken nik oso maittie ta ni gelditzeko esaten ziyon amak.

14. Aitaren lagun karlista

- **Erref:** AZK-045/025
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:26:33. **Bukatu:** 00:28:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

<p>Frantziatik bueltan, Guardia Zibilengana joan behar zuten egunero. Etxea gorde zieten. Baina aita ez zen atrebitzen etortzen. Donostian zegoen, Mirakruz kalean, eta egun batean lankide bat joan zitzaion, karlista, abisua ematera, alde egiteko handik. Igeldoko baserri batera joan zen. Bizitza salbatu zion. Aitaren lagunik onena hil egin zuten, Azkoitian geratu zelako. Urrestilla aldean hil zuten.</p>

15. Bueltan, lanik ez

- **Erref:** AZK-045/026
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:28:20. **Bukatu:** 00:29:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

<p>Herriatik bidali zituztenak barkamen eske joan zitzaizkien etxera. Lanean

ez zuten inor hartzen bueltan. Azpeitian bai, baina Azkoitian ez. Lanik okerrenak egiten jartzen zituzten, harri arteko belarrak kentzen eta. Aita lagun baten txatartegian hasi zen lanean. Gero, Donostiara joan ziren bizitzera gurasoak.</p>

Transkripzioa

- Han hantxe hilde hantxe laga eta gero etxekuk enterrau. Eta gero gu bialdu giñuzten abixuekin gure etxea etorri zana, haren ama etorri zan gure etxea, hola, dotorentzia... herriko hola ondo zaudenak eta, etorri zan ta gure amakin nahi zula hitz ein. Eta esan zixon: ez lukela nahi sekule haren semiei gorrotoik eukitzeik, zeatiken aindute jun zala hare ta... Ta ezetz, gure amak esan zixon lasai eoteko, ta halaxe. Holaxe bizi izen giñen. Geo lanea iñor ez zebe hartzen, e! Iñor´e-iñor´e-iñor´e ez zebe hartzen, etortzen zinak iñor´e ez. Azkoitin, e! Azpeitin gure gizonan-ta fabriken-ta mueblenien danak hartzen zittuen, baiñe besteik iñor ez. Handik etorri zana dana lanik gabe. Eta ipintzen zittuen beak hartu eta herrixen lurre garbitzen ta holaxe. Gure aitten lagunak-eta´re ipini zittuen herrixen hola harriye ta harri harren tarteko hautsek kentzen ta. Ta gure aitte bere lagun batek txatarrei haundi bat zeuken eta gerra denboran ondo zeon, gaiñea, eta hara eman zuen lanea. Eta baiñe ahal zun bezela, txatarra biltzen ta ahal zun bezelaxe bizi. Holaxe [...].

- Eta kalia hola kontuak esan eta...

- Eta halaxe lanien eta gero...

16. Mespretxuzko begiradak

- **Erref:** AZK-045/027
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:29:40. **Bukatu:** 00:30:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Bueltan etorritakoei, mespretxua. Guardia zibilaren alabari nola erantzun zion. Jende ona ere bazegoen: tximiniatik ke beltza ikusten zela abisatu zien bizilagun karlistak. Paperak erretzen ari ziren. Jende asko hil zen gerran.

17. CNTkoek zazpi fusilatu

- **Erref:** AZK-045/029
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 00:31:12. **Bukatu:** 00:31:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

CNTkoek zazpi mutil hil zituzten herrian, karlistak.

18. Azkoitiko kartzela

- **Erref:** AZK-045/032

- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:31:52. **Bukatu:** 00:33:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Aitaren laguna nazionalista zen, aita bezalaxe. Atxilotu egin zuten Azkoitian, eta gero handik hil. Udaletxean jarri zuten kartzela narras bat. Handik eraman zuten. Juin jauregian sartu zituzten nazionalak errepublikanoek, eta gero alderantziz. Karlistak Juinen zeudela, CNTkoek Bilbora eraman nahi zituzten presoak; nazionalistek gerarazi zituzten.</p>

19. Frontoian, kuartela

- **Erref:** AZK-045/033
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:33:31. **Bukatu:** 00:35:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Frontoian kuartela jarri zuten. Hiru konpainia egoten ziren Azkoitian. Atzeguardiako herria zen. Jangela plazako Zelaia jauregian jarri zuten, eta frontoian egiten zuten lo. Taberna bat eta pisu bat... karlistek nahi zituztenak hartu zituzten. Errekisatu. Gero batzuek barkamen eske ere joan ziren. Baina inork ez zuen gerra irabazi.

20. Anaia Langileen Batailoietan

- **Erref:** AZK-045/034
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:35:38. **Bukatu:** 00:36:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Anaia gerran ibili zen; eta, harrapatu zituztenean, Langileen Batailoietara eraman zuten. Kamioiarekin ibili zen. Zikinarekin, azaleko gaixotasuna zuten askok, azkura, eta karearekin erreta "sendatzen" ziren.

21. Gose garaian, baserritarren laguntza

- **Erref:** AZK-045/035
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:36:36. **Bukatu:** 00:37:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gogorra izan zen buelta. Jatekorik ez zegoen, diruarekin ere ezin lortu. Ezagun asko zituzten baserrietan, eta eskerrak horri. Batzuek beraien etxean aldatzen zituzten oinetakoak, mezetara joateko. Patata eta babarrunak ematen zizkieten. Anaiak harategia jarri zuen. Ogirik ez zegoen, eta amamak taloak egiten zituen.

22. Etxea gorde bizilagunak

- **Erref:** AZK-045/037
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:38:15. **Bukatu:** 00:39:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Etxea ez zieten kendu. Gorde egin zien etxearen jabeak; esan zuen errenta pagatzen zutela, eta altzariak bere etxean gorde zizkien, inork ez lapurtzeko.

23. Josten ikasten

- **Erref:** AZK-045/039
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:39:11. **Bukatu:** 00:39:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Bilbon ikasi zuen josten, eta gero militarren arropa josten ipini zituzten. Herrian jostun batengana joan zen, Julianarengana, eta gero bere kasa hasi zen. Umetatik gustatzen zitzaion jostea. Panpinei soinekoak egiten zizkion.

24. Ezkontzeko, soineko ilunak

- **Erref:** AZK-045/043
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:41:04. **Bukatu:** 00:42:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Josten hasi zen, etxean, eta Azpeitiko nobioa topatu zuen. Ispilu handi bat zeukan. Baserriko neskak joaten ziren josten ikastera. Soinekoak egiten zituen, ezkontzetarako ere bai, baina zuririk ez. Ilunak, beltzak asko. Buruan mantila jartzen zen. Berari Donostian egin zioten soinekoa, egiteko denborarik ez zuelako.

25. Josten, ondo irabazi

- **Erref:** AZK-045/044
- **Iraupena:** 0:00:19. **Hasi:** 00:42:28. **Bukatu:** 00:42:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Gizonek lanean irabazten zutena baino gehiago irabazten zuen berak. Baina lana ere asko izaten zen: goizaldera arte josten, askotan. Nobioarekin paseatzera irteten zen, hala ere, takoiak jantzita.

26. Bederatzietarako etxean

- **Erref:** AZK-045/046
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:42:56. **Bukatu:** 00:44:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Gaztetan, neguan zinemara joaten ziren, eta bestela paseatzera Loiola aldera. Tabernetara ez zen joaten. Zestoara ere joaten ziren, eta Madariaga auzora; jazzbana jotzen zuten han. Oinez joaten ziren. Laurak alderako joan, eta iluntze arte gelditu ere egin gabe. Nobioak laguntzen zion etxera, eta aldaba jotzen zuen, amari iritsi zirela esateko. Ordua zuten etxera joateko. Azpeitiko lauzpabost mutilek zuten andregaia Azkoitian: haiek afaltzen geratzen ziren, eta neskak etxera. Bederatzietan etxera, eta arrosarioa errezatzeke.</p>

27. "Baltzeun" eginda, kongregaziotik bota

- **Erref:** AZK-045/047
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:44:56. **Bukatu:** 00:46:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

<p>Azkoitian sueltoan egiten zen dantza, plazan. "Baltzeun" eginez gero, kongregaziotik bota! Etxean ere errieta... Nazionalak sartu zirenean, egin zuten baltseoan plazan. Hijas de Mar&iacut;a kongregazioa. Hondartzara ere kaltzetekin joan behar.</p>

28. Lakutera neska laguntza

- **Erref:** AZK-045/049

- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:46:46. **Bukatu:** 00:48:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Hiru neska ziren Lakuteko lehengusuak, eta hirurek zuten nobioa. Beste mutil bat ekarri zioten, dantzaren ostean baserrira etxe laguntza egiteko (Sanjoanetan). Eskua bizkarrean jarri zion hark, eta larritu: "Maritxuueu!", hasi zen laguntza eske.

29. Apaiz nazionalistak, herritik bidali

- **Erref:** AZK-045/051
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:48:11. **Bukatu:** 00:49:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Apaiz nazionalistak bidali egin zituzten herritik. Meza bukatzean, hiru Agur Maria errezatzen zituzten. Nazionalak sartu zirenetik, dena erdaraz. Don Jose Antoniori esan zioten erdaraz egiteko, eta azkenean herritik bidali zuten.

30. Sermoiak erdaraz

- **Erref:** AZK-045/052
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:49:18. **Bukatu:** 00:50:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Mezetara igandero joaten ziren, eta astegunean ere bai, eta sermoiak erdaraz ziren beti. Dena erdaraz, eta herrian jendearen erdiak ez zekien euskara besterik. Amak bazekien, Donostian egon zelako neskame. Konfesatu euskaraz egiten ziren.

31. Ejerzizioak

- **Erref:** AZK-045/054
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:50:24. **Bukatu:** 00:51:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Sermoi beldurgarriak egiten zituzten. Azpeitira ezkondu zenean, ejerzizioetara ere joan zen, gizonaren amarekin eta.</p>

32. Bizkiak izatera, Donostiara

- **Erref:** AZK-045/056
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:52:12. **Bukatu:** 00:53:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak Paristik zetozeela esaten zieten. Gero, berak izan zituenean, amamak ekartzen zituela esaten zuen. Bizkiak izan zituenean Donostiara joan zen. Mayor Orejaren aita zen medikua, eta esan zion ume bakarra izango zuela, baina handia.

33. Errazionamenduko kartila

- **Erref:** AZK-045/058
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:53:28. **Bukatu:** 00:54:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Errazionamendua egoten zen. Bandoa jotzen zuten, abisua emanaz. Kartila izaten zuten. Lagun bati gertatutakoa: Aizarnan "baltzeun" egin zuelako, apaizak errazionamenduko kartila kendu zion.

34. Gabonak bizilagunekin ospatu

- **Erref:** AZK-045/061
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:54:41. **Bukatu:** 00:55:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Gabonak oso ederki pasatzen zituzten. Atano IV. pilotari famatua eta haren andrea igotzen ziren etxera. Haragia lotuta jarri, eta saltsan. Konpota. Intxaur saltsa egiten zuen amonak; botilekin puskatzen zituen intxaurrak.

35. Gabonetan, kantuan

- **Erref:** AZK-045/066
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:56:50. **Bukatu:** 00:57:42

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Urte berria ondo pasatzen zuten. Afaldu ondoren, kantari ibiltzen ziren mutilak, jaiotzarekin. Mutilak mutilekin eta neskak neskekin ibiltzen ziren kantuan. Lehen-lehen, mutilak bakarrik ibiltzen ziren.</p>

36. Aste Santuko prozesioak

- **Erref:** AZK-045/067
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:57:42. **Bukatu:** 00:59:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Aste Santuan prozesio ikaragarriak egiten ziren, eta elizkizunak. Ohitura zen azkenengo egunean Jesu Kristoren hilkutxa entierro batean bezala eramateko... Argi denak itzali, eta farola txikiak jartzen dira. Chopinen hileta martxa jotzen dute; bertakoa zela uste zuen berak. Eta Ama Birjina doa Jesusen atzetik.</p>

37. Bizikletan ibiltzea, bekaturako bidea

- **Erref:** AZK-045/069
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:00:08. **Bukatu:** 01:01:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Bizikletan ibiltzen ziren, eta kongregaziotik deitu zioten. Bizikletak alokatzen zituzten bere lagunaren dendan; euria zenean, beraiek erabiltzen zituzten. Sakristiara deitu, eta esan zioten bekatua eragiten duela bizikletan ibiltzeak.

38. Zinemara

- **Erref:** AZK-045/071
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:01:23. **Bukatu:** 01:02:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Zinemara joaten ziren jaietan. Zinema bi-hiru pezeta kostatuko zen. Zinema

parrokiala egoten zen, argumentu handirik gabekoa. Abellanak erosi... Beste zinera ez ziren nobioarekin hasi arte joaten hasi. Bi zinema areto zeuden bera ezkondu zenean.

39. Mugan atxilotuta

- **Erref:** AZK-045/073
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 01:04:10. **Bukatu:** 01:06:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Ahizpa Frantziara joan zen ezkontzera, nobioa han zegoelako, bueltatu ezinik. Legez kanpo pasatu behar zuen muga, baina berak ez zekien. Anaia eta bera joan ziren laguntzera. Guardiak zain zeuden, eta Irunera eraman zituzten atxilotuta. Hurrengo egunean pasatu zuen muga, eta ezkondu zen; sozialista batekin, baina elizaz.

40. Musikarik ez garizuman

- **Erref:** AZK-045/078
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:08:14. **Bukatu:** 01:10:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Garizuman bandak ez zuen jotzen. Musikalari herria zen Azkoiti. Bijilia egiten zen. Kanpai asko jotzen zen ostiralean, eta hiruretan Kredoa errezatzen zen, hil kanpaien antzekoak jotzean, Jesus hil zelako. Hil kanpaiak eta erre kanpaiak.

41. Apaizaren aurrean belauniko

- **Erref:** AZK-045/080
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 01:10:20. **Bukatu:** 01:10:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizakoak ematera joaten zen apaiza hilzorian zeudenengana, akolitoarekin, kalean kanpaitxoak joaz. Belauniko jartzen ziren denak.

42. Arrosarioa egunero

- **Erref:** AZK-045/082

- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:11:01. **Bukatu:** 01:12:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Arrosarioa egunero errezatzen zen parrokian, udan eta neguan ordutegi diferentearekin. Etxean ere egunero, denek batera. Ordurako joaten ziren etxera. Mutilak askoz libreago bizi ziren.</p>

43. Labaderoak eta ibaia

- **Erref:** AZK-045/085
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:13:00. **Bukatu:** 01:13:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Labaderoak bazeuden Azkoitian, hiru edo. Beraiek iturriko ura erabiltzen zuten. Ibaian harriak zeuden, eta hara ere joaten ziren emakumeak, mantak-eta garbitzera. Tabernetako neskameak ere bai.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-02

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com